

Словник термінів з біології 6 класу

А

Автотрофи - організми, які самостійно виробляють органічні речовини з неорганічних.

Автотрофне живлення - тип живлення, властивий деяким організмам, при якому вони використовують для живлення неорганічні речовини і утворюють з них органічні.

Агар-агар - продукт, який одержують з червоних і бурих морських водоростей.

Алейронові зерна - запасні тверді відклади білкових речовин у насінні злакових, бобових та інших рослин.

Алколоїди - азотвмісні сполуки рослинного походження, які захищають рослини від поїдання їх тваринами. Альгологія - наука про водорості.

Анатомія - наука про внутрішню будову організмів.

Анатомія рослин - наука, яка вивчає внутрішню будову рослин.

Ареал - територія, в межах якої поширений вид.

Апарат Гольджі – включає диктіосому – скупчення плоских цистерн, поруч з якими розташовані пухирці та каналні. Функції : транспорт речовин, а також бере участь в утворенні лізосом.

Архегоній – жіночий статевий орган мохоподібних, хвощеподібних, папоротеподібних і голонасінних рослин. Утворюється на гаметофіті.

Антеридій – чоловічий статевий орган водоростей, мохів, папоротей, хвощів, плаунів і грибів, в якому утворюються сперматозоїди. Розвивається на гаметофіті.

Б

Багатодомні рослини - квіткові рослини, в яких поряд з двостатевими квітками є й одностатеві.

Багатоклітинні організми - тварини, гриби і рослини, тіло яких складається з багатьох клітин.

Бактеріологія - наука про бактерії. Біб - сухий одногніздий плід рослин.

Бінарна номенклатура - позначення видів організмів подвійним найменуванням, в якому перше означає родову назву, а друге - видову.

Біоіндикатори - організми, наявність, кількість або інтенсивний розвиток яких є показником певних процесів у природі або умов довкілля. Наприклад, хвощі є індикаторами кислих ґрунтів.

Біологія - система наук про життя в усіх його проявах.

Біотехнологія - напрям науки та техніки, головним завданням якого є використання біологічних процесів для виробничих цілей.

Біохімія - наука, яка вивчає хімічний склад живих організмів та хімічні процеси, пов'язані з їхньою життєдіяльністю.

Біогеоценоз - угруповання популяцій організмів різних видів, поєднаних трофічними зв'язками, чітко прив'язаних до певного місця перебування, та абіотичні фактори середовища.

Біоценоз – сукупність популяцій різних видів організмів, що утворюють біотичний компонент біогеоценозу.

Бічні корені – корені, які відгалужуються від головного або додаткових.

Ботаніка - наука про рослини. Брунька - зачаток пагона.

Бульба - видозмінена потовщена м'ясиста частина пагона чи кореня, в якій відкладаються поживні речовини.

В

Вакуолі – порожнини, оточені мембраною і заповнені рідиною. Вакуолі рослинних клітин заповнені клітинним соком, їх функції: підтримання внутрішньоклітинного тиску, накопичення поживних речовин. і т. д.

Вегетативна брунька - зачаток вегетативного пагона.

Вегетативні органи - органи, які забезпечують ріст і розвиток рослин.

Вегетативне розмноження - тип нестатевого розмноження, при якому з багатоклітинних частин материнського організму утворюються такі самі за своїми спадковими ознаками нові особини.

Вид - основна одиниця систематики; являє собою сукупність подібних за рядом морфологічних і фізіологічних ознак організмів, здатних давати подібних собі потомків.

Відділ - вищий таксон у ботаніці, що об'єднує споріднені класи рослин.

Віночок - сукупність пелюсток квітки, внутрішня частина оцвітини.

Віруси - неклітинні форми життя.

Вірусологія - наука про віруси.

Вставний ріст - ріст за рахунок твірної тканини, що розташована при основі міжвузлів.

Вид – сукупність особин, які мають подібну будову, процеси життєдіяльності, спільне походження, живуть у схожих умовах, вільно схрещуються між собою та дають плодюче потомство.

Висхідний рух речовин – рух розчинених мінеральних речовин від кореня по стеблу до листків.

Вищі рослини – організми, тіло яких поділяється на тканини та органи.

Вегетативні органи – органи, що забезпечують ріст та розвиток рослинного організму (корінь, стебло, листок).

Водорості – автотрофні організми. Їх тіло не має тканин і не поділене на органи. Воно називається таломом або сланню.

Включення – непостійні компоненти клітини: вони то виникають, то зникають у процесі її життєдіяльності. Це насамперед запасні речовини.

Вузол – місце прикріплення одного або кількох листків до стебла.

Г

Гамети – статеві клітини.

Галуження - здатність стебла утворювати бічні пагони.

Гаметангії - статеві органи рослин, в яких розвиваються *гамети*. Гамети - статеві клітини.

Гаметофіт – статеве покоління рослин.

Генеративна брунька - зачаток квітки або суцвіття.

Гетеротрофи - організми, які живляться готовими органічними речовинами.

Генеративні органи рослин забезпечують розмноження рослин: це квітка, плід, насіння.

Генеративні органи – органи, що забезпечують розмноження рослин(квітка, плід, насіння).

Гетеротрофи – організми, які споживають органічні сполуки, створені іншими істотами, але нездатні синтезувати їх з неорганічних речовин.

Гіфи – одно- або багатоклітинні ниткоподібні утвори, з яких складається міцелій і плодові тіла грибів.

Гриби – організми, які живляться, подібно до тварин, готовими органічними речовинами.

Грибниця, або міцелій - вегетативне тіло грибів.

Головний корінь – корінь, який виникає з зародкового корінця.

Д

Дводольні рослини - клас покритонасінних рослин, зародок яких містить дві сім'ядолі.

Двостатеві квітки – квітки, які мають і тичинки і маточки(шипшина, капуста, горох).

Дихання - сукупність процесів, що забезпечують надходження в організм з довкілля кисню, використання його клітинами для окиснення органічних речовин і виділення з організму вуглекислого газу.

Двodomні рослини – це рослини, у яких тичинкові та маточкові квітки розміщені на різних особинах. (тополя, хміль, кропива дводомна)

Дводольні рослини – рослини, у насінні яких зародок має дві сім'ядолі

Деревина - комплекс тканин рослин, що складається переважно з-клітин із здерев'янілими оболонками й виконує провідну, механічну, запасальну, а інколи й видільну функції.

Добрива - речовини, які людина вносить у ґрунт для підвищення його родючості.

Додаткові бруньки - бруньки, які утворюються не в пазусі листка, а в інших місцях тіла рослини.

Додаткові корені – корені, які розвиваються на стеблах та листках.

Е

Еволюція - необоротний процес історичного розвитку живої матерії.

Екологія - наука про взаємозв'язки живих організмів та їхніх угруповань між собою і довкіллям.

Ендосперм - тканина в насінні рослин, у якій відкладаються запасні поживні речовини, що їх використовує зародок.

Ендоплазматична сітка – система порожнин у вигляді мікроскопічних каналців та їх потовщень. Розрізняють зернисту(гранулярну), яка містить на своїх мембранах рибосоми та незернисту(гранулярну), яка не має рибосом.

Ерозія ґрунту - процес руйнування ґрунту шляхом розмивання водою чи вивітрюванням.

Еукаріоти - організми, клітини яких мають ядро.

Ж

Живлення рослин - процес поглинання і засвоєння рослинами поживних речовин, необхідних для їхньої життєдіяльності.

Живиця – густа рідина, яку виділяють смоляні ходи, і виконує захисну функцію.

Жилки - судинно-волокнисті пучки, що утворюють жорстку основу листка і слугують для переміщення речовин.

Жилкування - характер розташування жилок у листових пластинках.

Життєва форма рослин - зовнішній вигляд рослин, що відбиває їхню пристосованість до певних умов довкілля.

Життєвий цикл – сукупність усіх фаз розвитку організмів певного виду.

З

Зав'язь - нижня розширена частина маточки, де розташовані насінні зачатки. **Запасаючі тканини** - тканини рослин, в яких відкладаються і зберігаються речовини, що утворилися в процесі фотосинтезу, а також вода.

Запилення - процес перенесення пилку з пиляків на приймочки маточок у *покритонасінних* рослин і з чоловічих шишок на насінні зачатки у *голонасінних*.

Запліднення - процес злиття ядер чоловічої і жіночої статевих клітин (гамет).

Запилення – це процес перенесення пилку з тичинки на приймочку маточки квітки. Розрізняють два способи запилення: перехресне та самозапилення.

Запліднення – злиття двох статевих клітин – гамет і утворення зиготи.

Зигота – клітина, яка утворюється при злитті двох статевих клітин

Заповідник - територія, на якій зберігається в природному стані весь її природний комплекс.

Зародковий мішок - центральна частина насінного зачатка, в якій розвивається яйцеклітина і відбувається запліднення.

Зародок - найважливіша частина насінини, що виникає із заплідненої яйцеклітини, розвивається у проросток і далі у дорослу рослину. **Зернівка** - сухий нерозкритий плід, у якого насінна шкірка зростається з плівчастим оплоднем (напр., у злакових).

Зигота - клітина, що утворюється внаслідок злиття двох гамет.

Зоологія - наука про тваринний світ.

К

Калійні добрива - добрива, до складу яких входить калій.

Камбій - бічна твірна тканина.

Камбій – твірна тканина, що забезпечує розростання коренів та стебел у товщину.

Квітка - видозмінений вкорочений пагін, що слугує для статевого розмноження покритонасінних рослин.

Квітка – генеративний орган рослини, який забезпечує статеве розмноження рослини. Квітка складається з квітконіжки, квітколожа, чашолистків та пелюсток.

Квітка двостатева - квітка, що має тичинки і маточки.

Квітка одностатева - квітка, що має або лише тичинки, або лише маточки.

Квітколоже - вісь квітки, на якій містяться чашечка, віночок, тичинки і маточки.

Квітконіжка - частина квітки, якою вона прикріплюється до стебла.

Китиця - суцвіття, у якого окремі квітки на довгих квітконіжках розміщуються вздовж осі першого порядку.

Клас - одиниця вищого рангу в систематиці організмів, що об'єднує споріднені ряди тварин або порядки рослин.

Клітинний сік - водний розчин різних речовин у клітині.

Клітина рослин складається з: клітинної оболонки, цитоплазми, ядра, ядерець, хлоропластів, вакуоль і інших органел.

Клітинна оболонка захищає клітину від шкідливого впливу зовнішнього середовища, забезпечує їй опору та надає форму.

Кореневище – підземний багаторічний пагін, що виконує функції відкладання поживних речовин, відновлення рослин, вегетативного розмноження у багаторічних рослин.

Колоніальні організми - організми, які при нестатевому розмноженні залишаються об'єднаними з особинами наступних поколінь та утворюють більш-менш складні угруповання, або колонії.

Колючка - видозміна стебла або листка.

Конкуренція - боротьба між живими організмами за будь-який чинник середовища.

Конкуренція – боротьба між живими організмами за будь-який чинник середовища.

Конус наростання - твірна тканина на верхівках кореня і пагона.

Копулювання - спосіб щеплення, при якому прищепа і підщепа мають однакову товщину.

Кора - частина стебла або кореня, розташована ззовні від деревини. .

Коренева система - сукупність усіх коренів однієї рослини.

Коренева система мичкувата - система коренів, в якій немає чітко вираженого головного кореня.

Коренева система стрижнева - така, у якої добре виявлений головний корінь, від якого відходять бічні корені.

Коренева шийка - ділянка на межі переходу стебла в корінь.

Кореневе живлення рослин - вибіркове поглинання кореневою системою води із поживних речовин з ґрунту.

Кореневий тиск - тиск, що виникає в провідних судинах коренів рослин.

Кореневий чохлак - утвір, який вкриває і захищає кінчик кореня.

Кореневище - підземний видозмінений пагін, який зовні дещо нагадує корінь. **Кореневі бульби** - потовщені бічні або додаткові корені, в яких відкладаються поживні речовини.

Кореневі волоски - вирости клітин поверхневого шару покривної тканини всисної зони кореня.

Коренеплід - дуже потовщений головний корінь, в якому відкладаються поживні речовини.

Корені повітряні - корені, що утворюються на стеблі й звисають у повітрі.

Корінь - один із основних вегетативних органів вищих рослин.

Корінь бічний - корінь, що формується на головному або додатковому коренях. **Корінь головний** - корінь, що розвивається із зародкового кореня.

Корінь додатковий - корінь, що розвивається зі стебла, листків, бульб, цибулин.

Кошик - суцвіття, у якого поодинокі квітки сидять на дуже розширеному кінці вкороченої осі, яка має плоску або опуклу чи ввігнуту форму.

Корінь – вегетативний орган, який закріплює рослину в ґрунті, поглинає і транспортує воду з розчиненими мінеральними речовинами.

Кореневище – підземний багаторічний пагін, що виконує функції відкладання поживних речовин, відновлення рослин, вегетативного розмноження у багаторічних рослин.

Крилатка - сухий нерозкривний плід, оплодень якого розростається в один або декілька крилатих виростів.

Крона - сукупність усіх надземних пагонів дерев'янистих рослин.

Ксилема - тканина рослин, що проводить воду та розчинені в ній мінеральні речовини.

Ксилема складається з судин і проводить воду та мінеральні речовини з коренів у листки.

Кутикула - тонка плівка, що суцільним шаром вкриває шкірку на межі з повітрям.

Кущ - деревна рослина, у якої відсутній або мало виявлений головний стовбур і галузження розпочинається майже біля поверхні ґрунту.

Конус наростання – верхівка стебла або кінчик кореня, які складаються, з твірної тканини і забезпечують ріст органа у довжину.

Л

Ланцюги живлення – низка організмів різних видів, поєднані відносинами «їжа – споживач».

Лейкопласти – безбарвні пластиди різноманітної форми, в яких запасуються деякі сполуки (крохмаль, білки тощо.). Пластиди одного типу здатні перетворюватися на пластиди іншого. Лише хромoplastи нездатні до перетворень, бо є кінцевим етапом існування пластид.

Листкова мозаїка - взаємне розташування листків на стеблі або у кроні, коли вони не затіняють один одного.

Листкорозташування - порядок розташування листків на стеблах.

Листок - бічна частина пагона; виниклий на стеблі найголовніший орган рослин, в якому відбувається фотосинтез, дихання, транспірація.

Листок – вегетативний орган, який складається з черешка та листкової пластинки. Виконує функції фотосинтезу, дихання, випаровування води.

Листки сидячі - листки, позбавлені черешків.

Листопад - природне явище відпадання листків у рослин.

Ліс - один із типів рослинного покриву, що об'єднує рослинні угруповання, основу яких складають дерева й чагарники.

Ліхенологія – наука, що вивчає будову і життєдіяльність лишайників.

Листянка - сухий одногніздий плід, що розкривається щілиною вздовж черевного шва, до якого прикріплені насінини.

Луб - тканина, яка утворюється камбієм і відкладається назовні (у напрямку до кори). Виконує функції проведення органічних речовин, механічну та запасуючу.

Лука - тип трав'янистої рослинності, утвореної переважно багаторічними травами.

Луска – позбавлена хлорофілу видозміна листка у вигляді сухої плівки або соковитої пластинки.

М

Маточка - частина квітки, що складається із одного або декількох зрослих плодолистків і має зав'язь, стовпчик та приймочку.

Механічні тканини - тканини, що виконують опорну функцію та забезпечують міцність різних органів рослин.

Міжвузля - частина стебла між сусідніми вузлами.

Міжклітинники - порожнини між клітинами в тканинах рослин, заповнені переважно повітрям. Мікологія - наука про гриби.

Мікориза - симбіоз грибів та коренів вищих рослин. Мікробіологія - наука про мікроорганізми.

Мікориза – співжиття міцелію гриба з коренями деяких вищих рослин.

Мікроорганізми - переважно одноклітинні організми, які можна побачити лише під мікроскопом.

Міксотрофи – організми, зі змішаним типом живлення (росичка, омела, хламідомонада, евглена зелена). Такі організми здатні не лише синтезувати органічні сполуки з неорганічних, а й поглинати готові органічні речовини.

Мінеральне живлення - поглинання рослинами речовин, потрібних для їхнього нормального росту і розвитку.

Мінеральні добрива - речовини, що містять необхідні для рослин поживні хімічні елементи. Вносяться в ґрунт з метою одержання сталих врожаїв сільськогосподарських культур.

Мітохондрії – двомембранні органели. Зовнішня мембрана гладенька, а внутрішня утворює вгини всередину – кристи. Основна функція мітохондрій – утворення енергії(синтез АТФ).

Морфологія - наука про зовнішню будову організмів.

Морфологія рослин - розділ ботаніки, який вивчає зовнішні форми рослинних організмів.

Н

Насінина - утвір (одиниця розмноження) у насінних рослин, в якому розташований їхній зародок .

Насінний зачаток - утвір у насінних рослин, з якого після запліднення розвивається насінина.

Напівпаразити - вищі зелені рослини, здатні до фотосинтезу, які за допомогою присосків прикріплюються до інших рослин і беруть від них воду та розчинені в ній поживні речовини.

Нестатеве розмноження - процес відтворення нових особин без участі статевих клітин (гамет) та без запліднення.

Насінина – це утвір у насінних рослин, що містить зародок, за допомогою якого ці рослини поширюються.

Нестатеве розмноження - процес відтворення нових особин без участі статевих клітин(гамет) та без запліднення.

Низхідний рух – рух речовин по корі пагона від листків до пагона.

Нижчі рослини – організми, тіло яких називається таломом і не диференціюється на тканини та органи.

О

Обмін речовин - сукупність процесів надходження речовин до організму, їхнє перетворення в ньому та виведення назовні продуктів обміну.

Однодольні - клас покритонасінних рослин, що характеризуються наявністю в зародку однієї сім'ядолі.

Однодомні рослини - рослини, статеві органи яких розміщуються на одній і тій самій особині.

Однодомні рослини – це рослини, у яких тичинкові та маточкові квітки розміщені на одній особині.(береза, бук, дуб).

Однодольні – рослини, у насінні яких зародок має одну сім'ядолю.

Одностатеві квітки – квітки, що мають тільки тичинки або тільки маточки(ромашка, береза, гречка).

Одноклітинні - рослинні та тваринні організми, тіло яких складається з однієї клітини.

Онтогенез - індивідуальний розвиток організму.

Оплодень - сукупність плодових оболонок.

Орган - частина організму, яка має притаманну тільки їй будову, розташована в певному місці й виконує специфічну функцію.

Організми - живі істоти, які можуть самостійно існувати і давати нащадків.

Органели - частини клітини, які виконують певні функції та мають відповідну для цього будову. Особина - кожний окремий організм.

Отруйні рослини - рослини, що містять отруйні речовини, при контакті з якими у людини і тварин виникає отруєння.

Оцвітина - сукупність видозмінених листочків, які оточують тичинки і маточки у квітці.

П

Пагін - орган вищих рослин, що складається із стебла, листків, бруньок.

Пагін – називають стебло з розташованими на ньому листками та бруньками.

Планктон – це сукупність організмів, які живуть у товщі води в завислому стані і переносяться рухом води.

Плід – генеративний орган рослини, що виникає після запліднення квітки і містить в собі насіння.

Плоди бувають: соковиті та сухі, однонасінні та багатонасінні, розкриті та нерозкриті.

Паразитизм – форма симбіозу організмів різних видів, з яких один(паразит) використовує іншого як джерело живлення і середовище життя.

Пам'ятки природи - природні об'єкти, які мають видатне наукове, культурне чи історичне значення і перебувають в умовах повного заповідного режиму.

Паразити - організми, які живляться готовою органічною речовиною живих організмів.

Пелюстки - видозмінені листки, що складають віночок квітки, звичайно забарвлені.

Перехресне запилення - запилення, при якому пилок з однієї квітки переноситься на приймочку маточки іншої квітки.

Підживлення – це внесення добрив під рослину в ґрунт, що впливає на підвищення врожайності рослин.

Пилкова трубка - виріст, що утворюється при проростанні пилку.

Пилок - сукупність пилкових зерен насінних рослин.

Пиляк - верхня частина тичинки, що складається із двох половинок, розділених на два гнізда, в яких утворюється пилок.

Пігменти - барвні речовини.

Підживлення – це внесення добрив під рослину в ґрунт, що впливає на підвищення врожайності рослин.

Підщепа - рослина, до якої прищеплюють іншу рослину.

Пластиди - органели, притаманні клітинам рослин і деяких тварин.

Пластиди – двомембранні органели клітин рослин і деяких одноклітинних тварин (евглена зелена тощо)

Плід - утвір покритонасінних рослин, що утворюється після запліднення з маточки та здебільшого ще й з деяких інших частин квітки (квітколожа, оцвітини, квітконіжки). Слугує для захисту та розповсюдження насіння.

Плодове тіло гриба - утвір із щільно переплетених гіфів.

Плодове тіло – утвір з щільно переплетених гіфів.

Плодолисток - листкоподібний утвір у квітці покритонасінних рослин, на якому формуються насінні зачатки. Один або кілька плодолистків формують маточку.

Подвійне запліднення - статевий процес у квіткових, при якому один спермій зливається з яйцеклітиною, а другий - з центральною клітиною

зародкового мішка. **Подразливість рослин** - здатність рослин сприймати впливи зовнішнього середовища та відповідно реагувати на них.

Поділ клітин - процес, в результаті якого з однієї утворюється дві або декілька дочірніх клітин.

Порядок - таксон вищого рангу в систематиці рослин, що включає одну або декілька споріднених *родин*.

Покривна тканина – функція: захищають рослину від дії несприятливих умов навколишнього середовища, забезпечують газообмін.

Приймочка - розширена верхня частина маточки, що сприймає пилок.

Прилистки - звичайно парні, симетрично розміщені вирости біля основи листків у багатьох рослин.

Прищепа - частина рослини, яку прищеплюють на іншу рослину.

Провідна тканина - тканина, по якій відбувається пересування речовин у рослині на великі відстані.

Провідна тканина – забезпечує транспорт речовин у рослині.

Продих - вузький щілиноподібний отвір у покривній тканині разом із двома замикаючими клітинами, що його оточують.

Прокаріоти - організми, клітини яких не мають *ядра* і *ядерної оболонки*.

Прокаріоти – над царство, до якого належать одноклітинні організми (бактерії і ціанобактерії), клітини яких не мають ядра та більшості інших органел.

Р

Ризоїди - нитковидні коренеподібні утвори, якими мохи, лишайники, деякі водорості та гриби прикріплюються до субстрату й поглинають з нього воду і поживні речовини.

Ризоїди – нитковидні коренеподібні утвори, якими мохи, лишайники, деякі гриби і водорості прикріплюються до субстрату та поглинають поживні речовини і воду.

Рід - таксон у ботаніці, що об'єднує схожі *види*, пов'язані між собою родинними зв'язками.

Ріст - необоротне збільшення розмірів і маси організмів, пов'язане з виникненням нових клітин, тканин і органів.

Річні кільця - зони приросту деревини, що утворюються в результаті сезонної періодичної діяльності камбію, зумовленої зміною теплої й холодної пір року.

Родина - таксон у систематиці, що об'єднує один чи декілька *родів*, що мають спільне походження.

Річні кільця – кільця деревини, що утворюються в результаті дії камбію упродовж одного сезону.

Розмноження - відтворення організмом нових особин.

Рослини - еукаріотичні, переважно нерухомі фотосинтезуючі організми, одне з царств органічного світу.

Рослинність – сукупність рослинних угруповань Землі або окремих її частин.

Рослинне угруповання - стійка сукупність рослинних організмів одного чи багатьох поколінь, що спільно ростуть на певній ділянці з однорідними кліматичними умовами.

Рослинний світ - сукупність усіх рослинних організмів на певній території або на земній кулі в цілому.

Рухи у рослин - зміна положення в просторі всієї рослини або окремих її органів.

С

Самозапилення - перенесення пилку з пиляків на приймочку маточки в межах однієї квітки.

Самозапилення – перенесення пилку з пиляків на приймочку однієї і тієї ж квітки.

Сапротрофи – організми, здатні використовувати для живлення різні відмерлі організми та продукти життєдіяльності (гній та ін.)

Симбіоз – співжиття живих організмів.

Сорус – група спороносних органів у рослин вільних спорангіїв, розвивається на нижній поверхні особливих листків.

Стробіл – спороносний колосок у плауновидних, хвощів, голонасінних рослин, що несе споролистки, на яких розвиваються споротворні органи(спорангії).

Статеве розмноження – спосіб розмноження рослин, при якому в результаті злиття двох статевих клітин – гамет – утворюється зигота, з якої потім розвивається нова рослина.

Спермії – чоловічі гамети.

Спорангій – спеціальний орган, у якому утворюються спори.

Спори – спеціальні клітини, що утворюються у рослин для нестатевого розмноження.

Спорофіт – нестатеве покоління рослин, які розмножуються спорами.

Сорус – група спороносних органів у рослин вільних, розвивається на нижній поверхні особливих листків.

Слань(талом) – не почленоване на стебло, листки та корінь тіло рослини.

Суцвіттям називають групу квіток, розмішених на стеблі рослини у певному порядку(є складні і прості суцвіття)

Спорофіт – нестатеве покоління рослин, які розмножуються спорами.

Смоляні ходи - канали в деревині хвойних.

Т

Транспірація – процес випаровування води живими рослинами.

Тканини – група клітин, які мають подібну будову, походження і виконують однакові функції.

Твірні тканини – функцією є утворення нових клітин шляхом поділу, з них формуються всі інші типи тканин.

Ф

Функція зернистої – синтез білків, незернистої – синтез жирів, вуглеводів, деяких гормонів.

Флора – сукупність видів рослин, що зростає на певній території.

Фотосинтез – процес утворення органічних речовин з вуглекислого газу та води під дією сонячного світла.

Фотосинтезуюча тканина забезпечує фотосинтез.

Запасаюча тканина – накопичує поживні речовини(вуглеводи, білки, жири).

Флоема складається з ситоподібних клітин, які проводять поживні речовини, що утворюються в листку під час фотосинтезу, вниз по рослині.

Цитоплазма – внутрішній вміст клітини, за винятком ядра. Вона об'єднує всі органели клітини і забезпечує процеси життєдіяльності.

Хлоропласти – пластиди зеленого кольору, який зумовлений пігментом хлорофілом. У них відбуваються процеси фотосинтезу.

Хромoplastи – пластиди, забарвлені в різні кольори. Вони надають певного забарвлення пелюсткам квіток, плодам, листкам тощо. Внутрішня мембрана хромoplastів і лейкоplastів утворює нечисленні тилакоїди.

Хромосоми – внутрішньоядерні структури, здатні до само подвоєння.

Хвоя – листки, які мають вигляд голок.

Шишка – вкорочений видозмінений пагін з лусками, який слугує для статевого розмноження.

Шапкові гриби – це вищі гриби, тіло яких має грибницю і плодове тіло, що поділяється на ніжку і шапку.

Ядро – відповідає за ріст клітини, її розмноження та поділ. Ядро містить хромосоми, які є носіями спадкової інформації.

Яйцеклітина – жіночі статеві клітини.